

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА, ТЕМЕ И МЕНТОРА ЗА
ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Орган који је именовео комисију: Наставно – научно веће Филозофског факултета у Новом Саду

Датум именовања комисије: 23.3.2012.

Састав комисије:

1.

<u>др Оливера Гајић</u>	<u>ванредни професор</u>	<u>Педагогија</u>
<small>презиме и име</small>	<small>звање</small>	<small>ужа научна област</small>
<u>Филозофски факултет у Новом Саду</u>		<u>председник</u>
<small>установа у којој је запослен-а</small>		<small>функција у комисији</small>

2.

<u>др Споменка Будић</u>	<u>ванредни професор</u>	<u>Педагогија</u>
<small>презиме и име</small>	<small>звање</small>	<small>ужа научна област</small>
<u>Филозофски факултет у Новом Саду</u>		<u>члан</u>
<small>установа у којој је запослен-а</small>		<small>функција у комисији</small>

3.

<u>др Шефика Алибабић</u>	<u>редовни професор</u>	<u>Андрагогија</u>
<small>презиме и име</small>	<small>звање</small>	<small>ужа научна област</small>
<u>Филозофски факултет у Београду</u>		<u>члан</u>
<small>установа у којој је запослен-а</small>		<small>функција у комисији</small>

4.

<u>др Милица Андевски</u>	<u>редовни професор</u>	<u>Педагогија</u>
<small>презиме и име</small>	<small>звање</small>	<small>ужа научна област</small>
<u>Филозофски факултет у Новом Саду</u>		<u>ментор</u>
<small>установа у којој је запослен-а</small>		<small>функција у комисији</small>

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име јдног родитеља, презиме: Мирсада (Мухарем) Џаферовић
2. Датум рођења: 19.12.1970. Место и држава рођења: Градачац, Република БиХ

II.1 основне студије

година уписа: година завршетка: просечна оцена током студија:

универзитет: Универзитет у Нишу

факултет: Учитељски факултет у Врању

студијски програм: учитељ

звање: професор разредне наставе

II.2 мастер или магистарске студије

година уписа: година завршетка: просечна оцена током студија:

универзитет: Универзитет у Новом Пазару

факултет: Интернационалин универзитет у Новом Пазару

студијски програм: Педагогија

звање: дипломирани мастер педагогије

научна област: Педагогија

наслов завршног рада: „Улога наставника у сузбијању конфликта и свађа између деце млађег школског узраста“

II.3 докторске студије

година уписа:

универзитет: Универзитет у Новом Саду

факултет: Филозофски факултет Нови Сад

студијски програм: Педагогија- методика наставе

број ЕСПБ до сада остварених: просечна оцена током студија:

II.4 приказ научних и стручних радова

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
1.	Мирсада Џаферовић, Значај примене ненасилне комуникације у оквиру вршњачких група“, часопис „Образовна технологија“, 4/2011. Центар за образовну технологију- Београд, стр. 401 –412;	М 53
<p><i>кратак опис садржине:</i></p> <p>Рад представља сажети приказ могућности примене ненасилне комуникације у оквиру вршњачких група, на релацији наставник – ученици или ученици – ученици. Комуникација је неминовност и потреба свакодневице свих живих бића. Одвија се на најразличитијим нивоима и кроз различите појавне облике (било као: вербална, невербална, породична, пословна, у школи, вршњачка; комуникација у анималном свету, комуникација у науци, и сл.). Предуслов добре комуникације је овладавање комуникацијским вештинама, тј. вештинама ненасилне (саосећајне) комуникације, односно употребом активног говора / слушања и изражавањем личних ставова, мишљења и хтења кроз „ЈА поруке“. Како сви неспоразуми (сукоби, конфликти, ратови) произилазе из неслушања, нераздевања, не треба да нас чуди захтев ненасилне комуникације за егзистирањем асертивности (отворено изражавање осећања, мисли, потреба, личних компромиса) и емпатије (саосећања).</p> <p><i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА</p>		

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
2.	Мирсада Џаферовић, Ненасилна комуникација, емпатија и асертивност као савремене стратегије поучавања и превазилажења конфликта, часопис „Методички обзори“, број 14, март, 2012., Свеучилиште „Јурја Добриле“ у Пули, Одјел за одгојне и образовне знаности, стр.739- 751;	А1
<p><i>кратак опис садржине:</i></p> <p>У раду је анализиран појам комуникације са акцентом на важност имплементације и резултате асертивности и ненасилне комуникације у свакодневном животу, односно рад је посебно фокусиран на конфликте и ненасилне ситуације. Само одлучним прихватањем и интерпретацијом ненасилног става можемо утицати на друге протагонисте у комуникацији да нађу мирно решење у конфликтној ситуацији. Оваквим начином интеракције, ескалација сукоба може бити избегнута. После дефинисања проблема и исказивања емоција, јако је битно анализирати реалне потребе и јасно презентовати наше ставове и очекивања. Од наставника данашњице, очекује се да оспособити ученике за правилно опхођење у конфликтној ситуацији.</p> <p><i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА</p>		

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
3.	Мирсада Џаферовић, Конструктивистички приступ решавању конфликта“, часопис „Иновације у настави“, април/мај 2012., Учитељски факултет у Београду, часопис у фази штампања	М 52
<p><i>кратак опис садржине:</i></p> <p>Остварење циља овог рада реализује се ослањањем на теорије конструктивизма и ненасилне комуникације (идејни творац, Marshall, В. Rosenberg), при чему се: дефинишу конструктивизам и ненасилна комуникација као теоријски концепти васпитно-образовног процеса, врши анализа трансмисивног и конструктивистичког приступа решавања конфликта са акцентом на анализу улога наставника и ученика у том процесу, али и пише</p>		

сценарио / прича у сликама, која за крајњи циљ има оспособљавање ученика за самосталан рад и неговање добрих сарадничких односа. У раду се детаљно описују поступци писања сценарија, као конструктивистичког приступа превазилажењу конфликта.
<i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
4.	Мирсада Џаферовић: Значај професионалног усавршавања наставника (Примена савремених метода и облика наставног рада), Међународна конференција “Информационе технологије и развој образовања -ITRO 2011” – зборник радова, Технички факултет «Михаило Пупин», Зрењанин, 2011. , стр 196 -200.	М 33
<i>кратак опис садржине:</i> Образовање наставника, обука или едукација је од огромног значаја. Као и у другим професијама, образовање за нов, другачији начин рада, који прати нову технологију, савремене методе и облике рада, је од кључног значаја. Наша школа је успела да избегне готово све импулсе за промену начина рада, успевајући да модернизује изглед школски зграда, или да на неким нивоима образовања има релативно модерне опште образовне програме или да се избори за базичну норму квалификационе структуре наставног особља. Овај рад има за циљ истицање неопходности едукације наставног кадра и запослених у образовању с акцентом на излиставање осавремењених или нових метода и облика рада, који се примењују у пракси и успешном препознавању конфликта (врста), заузимања правилног става, као и предузимању одговарајућих корака (мере) како би се спречила даља ескалација и прерастање у отворени сукоб.		
<i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА		

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
5.	Мирсада Џаферовић: Акредитовани семинар за шк. 2011/2012.годину, наслов „Улога наставника у превенцији и превазилажењу насилног понашања и конфликтних ситуација ученика“, каталожки број семинара 686; страна 357, категорија Изборни П 1.6; акредитован за област „Васпитни рад и општа питања наставе“. Циљна група полазника семинара су: професори: предметни наставници и учитељи, сарадници у настави (асистенти, помоћни наставници), васпитачи у предшколској установи и дому ученика, стручни сарадници у настави (асистенти), васпитачи у предшколској установи и дому ученика, стручни сарадници, директори, као и помоћници директора.	
<i>кратак опис садржине:</i> Пројекат/акредитовани семинар „Улога наставника у превенцији насилног понашања и превазилажења конфликтних ситуација ученика“, има за циљ едукацију наставног кадра и запослених у образовању с намером да успешно препознају конфликт (врсту), заузму правилан став и предузму одговарајуће кораке (мере) како би се спречила даља ескалација и прерастање у оворени сукоб. Сваки конфликт је различит, посебан и другачији. Различити су актери, ситуације, време дешавања, последице, дужина трајања, и сл. Ипак, заједничко свим конфликтима је жеља да се из њих изађе неповређен, да се реше отвореним разговором (активним говором и активним слушањем) без оптуживања и потенцијалног (могућег) наставка, тј. одлагања сукоба/конфликта.		

рад припада проблематици докторске дисертације: ДА

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
6.	Мирсада Џаферовић: Приручник „Култура превазилажења конфликта“, скуп 15 радионица за ученике млађег школског узраста, март 2011. Приручник се налази на сајту Покрајинског секретаријата за образовање (у категорији „стручних радова“), који је подржао реализацију пројекта и примену садржаја у ОШ, Садржај приручника има укупно 175 страна. http://www.obrazovanje.vojvodina.gov.rs/	

кратак опис садржине:

Свакодневна појава насилништва на улици, у породици, између вршњачких група, у школи... намеће сталну потребу за едукацијом наставника, учитеља, асистената и стручних сарадника, директора школе, како би на најадекватнији начин допринели превенцији насилног понашања и превазилажења конфликтних ситуација. Рад са ученицима је од пресудног значаја у превенцији конфликта у школи и изван ње, с обзиром да већи број ученика, нема прилику да се едукује у кругу породице.

Школа има изнимно велику значај у преношењу знања како поступити у конфликтној ситуацији, али и самој превенцији конфликта. Сценарио (програм) радионица, садржи 15 структурисаних и јасно нумерисаних радионица које поред едукативног (обилје информација о појмовном схватању насиља - конфликта, врстама, начину, фазама и облицима појављивања) карактера, садрже и методички приступ (поступке) за успешно превазилажење конфликтних ситуација, потпуно прилагођених ученицима. Кораци кроз које се огледа успешност реализације овог програма, тј. превазилажење и решавање конфликта у настави, сигуран су пут ка ненасилној комуникацији и правилном стварању идентитета: колективног и индивидуалног, активном слушању и активном говору као предуслову добре комуникације, подстицању самопоздања као неминовности за успешно санирање конфликта, као и решавању конкретних ситуација, конфликта и насилништва одабиром пута ненасилне комуникације и разумевања.

рад припада проблематици докторске дисертације: ДА

III ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА

III.1 услови дефинисани за кандидата студијским програмом:

Укупно трајање докторских студија на студијском програму методика наставе је 3 године (6 семестара), за које време студент треба да сакупи 180 ЕСПБ бодова. У току прве две године студенти полажу 6 једносеместралних изборних предмета који припадају методици наставе, од којих 5 носе по 10 ЕСПБ бодова, један 15 ЕСПБ бодова; израђују и објављују два научна рада у часопису са SSCI листе који носе по 10 ЕСПБ бодова и учествују на научном скупу са рефератом (10 ЕСПБ бодова); избор теме и преглед литературе, израда пројекта истраживања и истраживање на теми носи 25 ЕСПБ. Трећа година докторских студија је посвећена изради и писању докторске дисертације (40 ЕСПБ бодова), а остатак бодова се добија самом одбраном докторске дисертације.

III.2 Да ли кандидат испуњава услове?

ДА

Образложење:

Кандидаткиња Мирсада Џаферовић је положила свих 7 испита предвиђених планом и програмом докторских студија и уписала трећу годину ових студија. Положила је следеће испите: Педагошку комунологију, Технике научног рада, Стратегије израде курикулума, Одабрана поглавља методике васпитно-образовног рада, Педагошку психологију, Учење у музеју и педагошки музејски пројекти и Омладински рад у заједници.

Кандидаткиња је написала и објавила два оригинална научна рада из области методике наставе природе и друштва у часописима: *Образовна технологија* (M53), *Иновације у настави* (M52) и *Методички обзори-часопис у Хрватској* (A1) и учествовала са рефератом на Интернационалној-међународној конференцији *Информационе технологије и развој образовања ITRO 2011* на Техничком факултету „Михаило Пупин“ у Зрењанину; Међународном скупу „Љубав и образовање“ на Високој школи за образовање васпитача у Новом Саду (2010.); Међународној конференцији „Савремени методички изазови“ (2010.) и „Надероност код деце“ (2011.) у Суботици, на Учитељском факултету на мађарском наставном језику; Међународном симпозијуму „Васпитач у 21. веку“ у Алексинцу на Високој школи за образовање васпитача у Алексинцу (2010.); XII међународни знанствени скуп „Дани Мате Демарина“ у Медулину, на Свеучилишту Јурја Добриле у Пули –Одјел за одгојне и образовне знаности (2011.); Интернационални симпозијум на Филозофском Факултету у Скопљу (2011.) на тему „Васпитање и образовање између традиционалног и савременог“.

Кандидаткиња испуњава услове дефинисане студијским програмом. Досадашњи научни рад кандидаткиње представља добру основу за израду докторске дисертације из области методике наставе.

IV ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

IV.1 ПОДАЦИ О МЕНТОРУ

Биографија ментора (до 500 каракетра):

Др Милица Андевски, редовни је професор са избором за ужу научну област Педагогија. На основним студијама Одсека за педагогију реализује следеће наставне предмете: Компаративна педагогија, Систем васпитања и образовања, Еколошка педагогија. Студентима других студијских група на Филозофском факултету држи предмете Иновације у настави, Екологија и одрживи развој и Интерактивна педагогија. На дипломским академским студијама-мастер предаје предмет Комунологија, а на докторским студијама Педагогије и Методика наставе реализује предмете Педагошка комунологија, Екологија и одрживи развој.

У свом научном раду оријентисана је на теоријско – методолошке проблеме педагогије, комунологије, менаџмента у образовању, развоја социјалних компетенција и самокомпетенција. Научноистраживачка област посебног интересовања М. Андевски односи се на питања везана за област конструктивистичке парадигме у васпитању и образовању, која се рефлектује кроз

комуникативан, недиригован, ненасиљан, асертиван приступ; питања глобалног, доживотног и одрживог учења, развоја еколошке свести човека и његовог односа према природи и окружењу. Објавила је преко две стотине и педесет научних и стручних радова у зборницима, годишњацима и часописима. Учествовала је на великом броју научно-стручних скупова међународног и националног значаја у земљи и иностранству. Из наведених области има десет монографија (пет у коауторству), један практикум (у коауторству).

Ангажована је на више научно-истраживачких пројеката, међународног нивоа: грант-менаџер пројекта **TEMPUS JOINT PROJECT „INTRODUCTION AND IMPLEMENTATION OF ACADEMIC PROGRAM OF COMMUNITY YOUTH WORK (CYW) THROUGH ENHANCING INTER-REGIONAL COOPERATION IN THE COUNTRIES OF WESTERN BALKANS** (2008-2011), члан тима Темпус пројекта „**Master programme for Subject Teachers Teachers in Serbia**“ MASTS 511170-TEMPUS-1-2010-1-RS- TEMPUS-JPCR; члан тима Темпус пројекта **Developing Human Rights Education at the Heart of Higher Education (DHRHE) project numer 517319-TEMPUS-1-2011-1-UK-TEMPUS-JPCR (2011-2014)**; члан пројекта билатералне сарадње са Хрватском „**Интеркултурални односи и образовање на мањинским језицима: Хрватска-Србија**“ (2011-2012). **Руководилац пројекта „Дигиталне медијске технологије и образовно-друштвене промене“ 47020**, финансираног од стране Министарства за просвету и науку РС (2011-2014); сарадник на пројекту „**Квалитет образовног система Србије у европској перспективи (КОССЕП)**“, 179010, финансираног од стране Министарства за просвету и науку РС (2011-2014).

До сада су под менторством М. Андевски одбрањена четири специјалистичка рада, пет магистарских радова, два мастер рада и три докторске дисертације.

Била је члан у више комисија за одбрану специјалистичких радова, мастерских радова, магистарских теза и докторских дисертација.

Радови из уже научне области којој припада предлог докторске дисертације:

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категирија
1.	Андевски, Милица.(2008) Уметност комуницирања , СЕКОМ, Books, стр. 260 ISBN 978-86-85943-52-2 COBISS.SR-ID 228605959	М 42
2.	Andevski, Milica., Urošević, Snežana., Stamatović, Milan. (2011): Discourse of sustainable development - a base of enviromental Education. Accepted Papers in: Enviromental Engineering and Management Journal (The International scientific journal is indexed in Thomson Reuters Masters, CABI, ACS, EBSCO Datebasa, EVISA, ICAAP, IF, ICV, RO, SJR, SCI, SNIP, SCOPUS: http://omicron.ch.tuiasi.ro/EEMJ/ find by ISSN:1582- 9596 eISSN: 1843-3707	SCI
3.	Budić, S, Gajić, O, Andevski, M (2011) Analiza didaktičnega koncepta spoznavnega procesa in učenja pri pouku(izvirni znanstveni članek), Didactica Slovenica - Pedagoška obzorja (Journal is indexed and abstracted in Social Sciences Citation Index, Social Scisearch, Journal Citation Reports (Thomson Reuters services), p. 41-60. ISSN 0353-1392 UDK 37.026:001 http://www.pedagoska-obzorja.si/revija/Vsebine/vs11-2.html	SCI
4.	Arsenijević, J.,Tot,V.,Grubić-Nešić,L.Andevski, M. (2009) Correlation of experimenting culture and process of knowledge management in the university environment (rad u koautorstvu sa Arsenijević, J., Tot, V., Grubić-Nešić, L.), African Journal of Business Management, Vol. 3 (10): pp. 521-532, October 2009 (rad dostupan u servisu Web of Science – on line verzija citatnih indeksa SCI, SSCI, i A&HCI- takođe i na KoBSON veb stranici, u meniju Nauka u Srbiji, opcija Nasi i WoS; takođe i http://www.eset.com) ISSN 1993-8233 © 2009 Academic Journals.	SCI

5.	Andevski, M. Ristić D. (2011): Refleksivni razvoj pouka in vloga ravnatelja šole = (izvirni znanstveni članek), <i>Didactica Slovenica - Pedagoška obzorja (Journal is indexed and abstracted in Social Sciences Citation Index, Social Scisearch, Journal Citation Reports (Thomson Reuters services), urednik dr Marjan Blažič, (2010) br.5, letnik 25.,; p. 51-63. ISSN 0353-1392 UDK 371/372 UDK 37.091.113</i> http://www.pedagoska-obzorja.si/revija/Vsebine/vs11-2.html	SCI
6.	Andevski, M., (2007) Komunikativna kompetentnost u rešavanju konflikata, Međunarodna naučno-stručna konferencija Razvijanje komunikacionih kompetencija nastavnika i učenika - Zbornik radova , (ured. B. Jovanović), Jagodina : Pedagoški fakultet, Kragujevac : Filološko-umetnički fakultet, str.86-99.	M 33
7.	Andevski, M., (2007) Razumevanje metoda iz diskursa pedagoškog konstruktivizma, Godišnjak Filozofskog fakulteta Novi Sad , knjiga XXXII, str. 241-258.	M 52
8.	Andevski, M., (2008) Uspešno rešavanje konflikata u školi , Successful solution of the school conflicts, Zbornik radova sa Petnaestog međunarodnog interdisciplinarnog simpozijuma <i>Ekologija, sport, fizička aktivnost i zdravlje mladih (15th International Interdisciplinary Symposium Ecology, Sport, Physical activities and Helth of Youth – Proceedings)</i> , rad u koautorstvu sa Bogdanom Ivkovićem, str. 287- 294.	M 33
9.	Andevski, M., (2008) Koncept dijaloške nastave , <i>Međunarodna naučna konferencija: ' Budućnost obrazovanja učitelja'</i> , Subotica, 18-20. septemb 2008, Univerzitet u Novom Sadu, Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku, Subotica, <i>Zbornik programa i rezimea</i> , str. 25 ;	M 33
10.	Andevski, M., (2008) Didaktika odnosa – diskurs konstruktivistički orijentisanog učitelja , <i>Zbornik radova , Drugi Međunarodni naučno-stručni skup, 'Studij razredne nastave u funkciji devetogodišnje osnovne škole',The First through fifth grade Primary School Teaching Studies in nine year Primary School Education</i> (urednik Arnaut, M.), Zenica, Bosna i Hercegovina (održan 29. i 30. 05. 2008), str. 143-156;	M 33
11.	Andevski, M., (2008) Nastava bez poučavanja , <i>Inovacije u nastavi, časopis za savremenu nastavu</i> , br. 3, str. 5-14;	M 52
12.	Andevski, M., (2008) Pedagoški etos konstruktivistički orijentisanog učitelja , <i>Zbornik radova sa Međunarodne naučne konferencije, „Obrazovanje učitelja nekada i danas“</i> , („Teacher training than and now“), Univerzitet u Novom Sadu, Subotica, str. 50-58;	M 33

IV.1 услови дефинисани за ментора у области којој припада докторска дисертација:

Услови дефинисани за ментора су 5 радова из уже научне области којој припада тема предложене докторске дисертације.

IV.2 Да ли ментор испуњава услове? ДА

Образложење:

Предложени ментор за израду докторске дисертације, др Милица Андевски, редовни је професор Одсека за педагогију, Универзитета у Новом Саду, има око две стотине и педесет публикација, објављених у иностраним и домаћим часописима, односно саопштења на иностраним и домаћим конференцијама и десет монографије (пет у коауторству). Као професор изводи наставу :

На основним академским студијама: Компаративна педагогија, Еколошка педагогија. Студентима других студијских група на Филозофском факултету држи предмете: Интерактивна педагогија, Иновације у образовању. На дипломским академским студијама-мастер предаје предмет Комуникологија и Увод у омладински рад у заједници, а на докторским студијама Педагогије и Методика наставе реализује предмете Педагошка комуникологија, Екологија и одрживи развој.

Све наведено упућује да је предложени ментор, др Милица Андевски, подобна за менторисање пријављене докторске дисертације мастера Мирсаде Џаферовић.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

V.1 формулација назива тезе (наслова)

Улога наставника у превенцији конфликта и насилног понашања ученика млађег школског узраста (Ефекти примене методичких поступака ненасилне комуникације)

Наслов тезе је подобан? ДА

V.2 предмета (проблема) истраживања

Предмет (проблем) истраживања овог рада је експериментално испитивање улоге наставника у превенцији конфликта и насилног понашања ученика млађег школског узраста као и утврђивање ефеката примене методичких поступака ненасилне комуникације и конструктивистичког става ученика и овако је дефинисан:

Утврдити, да ли се применом метода ненасилне комуникације и подстицањем конструктивистичког става ученика, повећава ефикасност улоге наставника у превенцији насилног понашања ученика млађег школског узраста.

Основу истраживања сачињавају већ постигнути резултати у превентиви конфликта и насилног понашања од стране наставника, као и трагање за новим методичким решењима:

- семинари као извор едукације наставника за примену метода ненасилне комуникације,
- повећан број наслова који се директно или индиректно баве темама ненасилне комуникације,
- актуелност теме и њена затупљеност у медијима (програми са тематиком ненасилне комуникације, едукативни наслови у штампаним и електронским медијима,
- грађанско васпитање и верска настава као изборни предмет у школама (током целокупног школовања ученика основних и средњих школа), који свесно подстичу мирно решавање конфликта, толеранцију и уважавање различитости,
- адекватни уџбеници и штампани материјал,
- увођење информационе технологије у све сфере живота и рада, па и у образовање,
- измењена улога наставника у наставном процесу: конструктивистички наставник који ученике подстиче на: самосталан рад, самоевалуацију, учење путем истраживања и проблемске наставе, развијајући вештине ненасилне комуникације... у односу на раније улоге наставника,

- примена нових осавремењених метода наставе (нпр. учење путем откривања, проблемска настава), као и савремених стратегија, техника и облика активног учења (тимски рад, истраживачка настава, проблемски приступ, отворена настава, индивидуализација, ... и сл.),
- ригорозније дисциплинске мере у санкционисању и кажњавању насилног понашања.

Из овде наведеног, очитује се значај, утицај и важност улоге наставника у превенцији насилног понашања ученика млађег школског узраста. Наставник који свакодневно користи раније усвојене вештине ненасилне комуникације, пренеће исте и на ученике са којима је у интеракцији, на своју околину. Касније, у даљем животу, ученици самостално настављају примењивати методе ненасилне комуникације као модел и начин изражавања, што доприноси демократским односима у друштву и смањењу насилништва. Од посебне је важности улога наставника у данашњем систему образовања, јер већина ученика нема подршку од стране родитеља због најразличитијих разлога: презапосленост родитеља, окрњене породице, раздвојености породица, самохрани родитељи, и сл.

Предмет истраживања је подобан? ДА

V.3 познавања проблематике на основу изабране литературе са списком литературе

Кандидаткиња је направила студиозну анализу и преглед владајућих ставова и схватања у литератури која третира проблематику истраживачког приступа у области комуникације, као и самосталан истраживачки рад ученика применом експерименталне методе. Кандидаткиња је такође, врло студиозно и хронолошки навела већину значајних и за ово истраживање релевантних теорија и резултата истраживања у нашој земљи као и иностранству.

Списак изабране литературе обухвата знатан број релевантних јединица које се односе на предложеној тему докторске дисертације:

1. Ајдуковић М.; Печник Н. (1998): Ненасилно рјешавање сукоба, Загреб, Алинеа,
2. Андевски, М. (2008.), *Уметност комуницирања*, Секот books, Нови Сад.
3. Алатарс, А. (2006.), *Даровитост и подбацавање*, Мали немо:Панчево.
4. Бабић, В.(1983.), *Међуљудски односи у школи*, Свјетлост, Сарајево.
5. Бандура, А. (1982.), *Улога процеса учења по моделу у развоју личности*, Процес социјализације код деце, ЗЗУНС: Београд.
6. Банђур,В. Потоњак, Н. (1999), *Методологија педагогије*, Савез педагошких друштава Југославије, Београд.
7. Bin, L.A.(2004), *Учионица без насилништва*, Креативни центар, Београд .
8. Бунчић, К.; Ивковић, Ђ.; Јанковић Ј.; Пенава А (1998), *Игром до себе*, Загреб:Алинеа.
9. Братанић М.(1985.), *Емпатија- кључ узајамног разумевања наставника и ученика*, Педагошки рад, бр.7-8, Загреб.
10. Brophy, J.- Good, T.L. (1970.), *Teachers' communication of different communications for children's classroom performance*, Journal of Educational Psychology, 61., 365-374.
11. Бркић П.(1998.), *Улога школе у спречавању васпитно запуштеног, девијантног и деликвентног понашања ученика*, Актуелности у образовању, бр.1., Београд.
12. Васић, В.,Јоцић М.(1989.), *Школски речник*, Завод за уџбенике Нови Сад.
13. Видовић, В.В. – Влаховић, Ш.В. – Ријавец, М. – Миљковић, Д. (2003.), *Психологија образовања*, ИЕП-ВЕРН: Загреб.
14. Vlit. V.K. (2007.), *Yikes! It's due tomottow?! How to handle school snafus (Како да изађете на крај са школским проблемима)*, Leo commerce: Београд.
15. Вучић, Л. (1991.), *Педагошка психологија – учење (III допуњено издање)*, Друштво психолога Србије: Београд.
16. Галеваска, Р. (1961.), *Моје дете и одрасли*, Народна књига: Београд.
17. Гашић – Павишић, С. (1996.), *Учитељ и проблеми у понашању ученика*, Настава и васпитање, бр.4-5; страна 719-735, Београд.

18. Geisser, E. (1980.), *Di Strafe*, u: Brinkman, Doris (Hrsg), *Padagogische Texte I, Interaktion/ Lern* Klett: Stuttgart, str.296-302.
19. Гордон, Т.(2001.), *Умеће родитељства- како подизати одговорну децу*, Креативни центар: Београд.
20. Гордон, Т.(2006.), *Како бити успешан наставник*, Креативни центар: Београд.
21. Група аутора, (2006) *Приручник за ненасиље*, Организација креативног окупљања:Београд.
22. Група аутора, (2008.), *Школа по мери детета 1.модул*, Суботица.
23. De Voono, E. (1991.), *Teaaching thinking*, Temple Smith: London.
24. Десимировић, В. (1996.), *Свађајмо се паметно*, ИП Наука: Београд.
25. Дјаченко, О.М. – Лаврентијева, Т.В. (1998.),*Психички развој предшколске деце*, Завод за уџбенике и наставна средства: Београд.
26. Ђорђевић, Б. - Ђорђевић, Ј. (1988.), *Ученици о својствима наставника*, Просвет: Београд.
27. Ђорђевић, Д.(1984.), *Развојна психологија*, Дечје новине, Горњи Милановац.
28. Ђорђевић Ј.(1990.), *Интелектуално васпитање и савремена школа*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
29. Џеј, Р. (2010.), *100 најванијих ствари које можете да учините за своју децу*, Креативни центар: , Београд.
30. Игњатовић, Н.,С. (2002.), *Грађанско васпитање: Сазнање о себи и другима 1*, Београд.
31. Игњатовић, Н.,С.(1993.), *Чувари осмеха 1* , Институт за психологију, Филозофски факултет, Београд.
32. Игњатовић, Н.,С. група аутора (2000.), *Речи су прозори или зидови*, УНИЦЕФ, Београд.
33. Илић В., (2009.), *Култура конфликта*, Паидеиа: Београд.
34. Илић М.,Николић Р.,Јовановић Б.(2006.), *Школска педагогија*, Учитељски факултет, Ужице.
35. Јанковић Ј. (1996): *Сукоб или сурадња*, Загреб: Алинеа.
36. Јанковић, Ј. (1997): *Савјетовање – недирективни приступ*, Загреб: Алинеа
37. Јукић, С. – Лазаревић, Ж. – Вучковић, В. (1988.), *Дидактика*, Папирграф, Јагодина.
38. Јовановић,Ј.-Марковић, Д.-Пејовић, М. (2003.), *Буквар толеранције*, Тодра, Београд.
39. Каре, К.(2006.) *Изаћи из конфликта са другим*, Кум: Београд.
40. Качапор С.- Вилотијевић Н.(2005.), *Школска и породична педагогија*, Братис,Ужице.
41. Курпатов,В. А. (2008.), *Конфликти и комплекси*, Дерета: Београд.
42. Ковач – Церовић, Т.; Јанковић, С.; Јеротијевић, М.; Кеџман, Т.; Кијевчанин, С.;Кривачић, М.; Мрше, С. (1995): *Игрот до спознаје*, Београд: Центар за антиратну акцију и UNHCR.
43. Ковач-Церовић, Т; Росандић Р.; Поподић Д. (ед.) (1996): *Учионице добре воље – школски програм за конструктивно решавање сукоба*, Београд: Група МОСТ
44. Коменски, Ј.А. (1997.), *Велика дидактика*, Завод за уџбенике и наставна средства:Београд.
45. Круљ С.Р.- Качапор С.- Кулић Р.(2003.), *Педагогија*, Свет књиге, Београд.
46. Линденфилд, Г. (2003.), *Самопоуздана деца*, Плато:Београд.
47. Леу, Л. (2006.), *Ненасилна комуникација – пропратна вјежбеница*, Центар за мир, ненасиље и људска права, Осијек.
48. Ловринчевић, Н. (2010.), *Научите да се љутите*, Креативни центар: Београд.
49. Лободок-Штулић, И.; Кривачић, М; Кијевчанин, С.; Јовановић, Д.; Стојановић Д.Б. (1998): *Умеће одрастања*, Београд: Удружење за креативни развој.
50. Mashedor, М. (1995): *Хајде да сарађујемо – идеје за мирно рјешавање конфликта међу децом намењене учитељима и родитељима*, Панчево: Покрет за мир, Интерно издање.
51. Мандић, Т. (2003.) *Комуникологија-психологија комуникације*, Слио: Београд.
52. Миленкоић, Н. (1996.), *Како да најлакше упропастите рођено дете*, Креативни центар, Београд.
53. Милосављевић, М.(1988.), *Насиље над децом*, Факултет политичких наука, Београд.
54. Милосављевић, М.(1994.), *Друштвени конфликти и агресије*, Социјална мисао, бр.1-2., Београд.
55. Нагулић, М. (1998), *Психички развој детета*. Крушевац, Графикон.
56. Нинковић, Б.Г. (2009.), *Савремена породица и школа*, Citypress: Јагодина.
57. Обрадовић, Р.-Лукић, И. (2005.), *Одељенски старешина*, Креативни центар: Београд.

58. Петровић, З.-Живковић, С. (2007.), *Мостови толеранције*, Центар за едукацију: Инђија.
59. Плут, Д. – Маринковић, Љ. (2004.), *Конфликти и шта с њима*, Креативни центар: Београд.
60. Поткоњак, Н. и сарадници (1996.), *Педагошки лексикон*, Завод за уџбенике и наставна средства: Београд.
61. Радомировић, В. (2003.), *Психологија*, Братис: Ужице.
62. Рајклин, Г.- Винклер, К. (2007.), *Ценни родитељ*, Креативни центар, Београд.
63. Riggs, D.S. (1986.), *Conflict resolution in dating couples: A multiple predictor approach*.
64. Rosenberg M.V. (2005.), *Nonviolent Communication: A Language of Life*, A PuddleDancer Press Book.
65. Ромен Т. (2006.), *Силеције су прави гњаватори*, Кративни центар, Београд.
66. Ромен Т. (2007.), *Кланови, лажњааци и остали безвезњааци*, Кративни центар, Београд.
67. Рот, Н. (1987), *Основи социјалне психологије*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
68. Рот, Н. (1999), *Психологија група*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
69. Рупник Рачић, В.- Нешић, Б. (1982.), *Оловка пише срцем*, Делта Прес: Београд.
70. Савић, П. (2003.), *Нова школа*, РЈ за издавачку делатност ПТТ Србије, Београд.
71. Shapiro, S. – Pilsitz, L. (1997.), *Sukob i komunikacija, vodič kroz lavirint upravljanja sukobom*, Institut za otvoreno društvo: Zagreb.
72. Смиљани- Чолановић, В. – Толичич, И. (1974.), *Дечја психологија*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
73. Спасић, И. (1998.), *Интерпретативна социологија*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд..
74. Хавелка, Н. (2001): *Социјална перцепција*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
75. Herbert, M. (1981.), *Behavioral Treatment of Probelen Childern: A. Practice Manual*, Academic Press.
76. Херлок, Е. Б. (1971), *Развој детета*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
77. Холцер, Ј. (2009.), *Успешан родитељ- успешно дете*, ENCO Book: Београд.
78. Плут, Д., Маринковић, Љ.(2004.), *Конфликти и шта с њима*, Креативни центар, Београд.
79. Томашеић, С.-Крстић, Т., (2009), *Асертивни тренинг*, радна свеска, ТИМ: Београд.
80. Трнавац, Н. – Ђорђевић, Ј. (2005.), *Педагогија*, Научна књига: Београд.
81. Wallrabenstein, W. (1991.), *Offene Schule – zoffener Unterricht*, Reinbek.

Избор литературе је одговарајући?

ДА

V.4 циљева истраживања

Истраживање има за циљ да истакне значај улоге наставника у превенцији насилног понашања ученика млађег школског узраста и укаже на позитивне резултате ефеката примене методичких поступака ненасилне комуникације у решавању и превазилажењу конфликтних ситуација и испољеног насилништва од стране ученика.

У оквиру овако формулисаоог циља истраживања, издвајају се и следећи специфични **задачи истраживања:**

1. испитати у којој мери наставници/учитељи **познају и примењују наставне методе ненасилне комуникације**,
2. утврдити колико **полна структура и узраст** ученика **утичу на број** конфликтних ситуација и испољено насилничко понашање ученика млађег школског узраста,
3. утврдити **најчешће узроке** конфликта и сукоба између ученика млађег школског узраста,
4. утврдити **најучесталије исходе** конфликтних ситуација и сукоба између ученика млађег школског узраста,
5. утврдити (врсту) **методичке посупке** које примењују наставници/учитељи приликом решавања конфликта и сукоба између ученика млађег школског узраста,
6. утврдити **колико ученици** млађег школског узраста **познају и користе технике**

- ненасилне комуникације:** акиван говор, активно слушање и ЈА поруке,
7. експерименталним путем истражити **ефекте примене метода ненасилне комуникације и асертивности** од стране наставника/учитеља и ученика, у односу на раније примењиване методе и поступке у решавању конфликта и сукоба између ученика млађег школског узраста,
  8. задацима објективног типа, **мерити усвојеност и примену метода и техника ненасилне комуникације** у експерименталним у односу на контролне групе,
  9. утврдити **осећања наставника/учитеља и ученика** млађег школског узраста у конфликтним ситуацијама, у експерименталној групи која примењује методе и технике ненасилне комуникације и асертивности и контролној групи, која не примењују методе и технике ненасилне комуникације,
  10. утврдити у којој мери **стрес и притисак окружења** или ситуација доприноси повећаном броју конфликта/сукоба у школи, код наставника/учитеља и ученика млађег школског узраста.

Циљеви истраживања су одговарајући? ДА

V.5 очекиваних резултата (хипотезе)

Главна хипотеза: Претпоставља се да је од суштинског значаја улога и став наставника у превенцији насилног и конфликтног понашања ученика млађег школског узраста, као и да примена метода ненасилне комуникације директно утиче на смањење насилништва међу децом млађег школског узраста.

Подхипотезе:

1. претпоставља се да наставници у разредној настави, не познају и у довољној мери не примењују наставне методе ненасилне комуникације,
2. претпоставља се **полна структура и узраст** ученика **директно утичу на број** конфликтних ситуација и испољено насилничко понашање ученика млађег школског узраста, односно да дечаци чешће ступају у конфликт у односу на девојчице, као и да је број конфликтних ситуација у 1. и 2. разреду учесталије већи у односу на 3. и 4. разред, јер су ученици у старијим разредима усвојили комуникацијске вештине,
3. претпоставља се да су **најчешћи узроци** сукоба и конфликтног понашања ученика млађег школског узраста: потреба за прихватањем од стране вршњачке групе, привлачење пажње, доминација (лидерство),
4. претпоставља се да су **најучесталији исходи** сукоба и конфликтних ситуација између ученика млађег школског узраста: туча, вербално вређање и одбацивање од стране вршњачке групе,
5. претпоставља се да наставници/учитељи недовољно посвећују (поклањају) пажњу решавању конфликта и сукоба између ученика млађег школског узраста, те да немају јасно дефинисане и одређене **методичке посупке за њихово решавање**,
6. претпоставља се да ученици млађег школског узраста у недовољној мери **познају** и у ретким ситуацијама **користе технике ненасилне комуникације:** акиван говор, активно слушање и ЈА поруке,
7. претпоставља се да је експерименталним путем утврђено, да су **ефекти примене метода ненасилне комуникације и асертивности** од стране наставника/учитеља и ученика, резултирали смањеним бројем конфликтних ситуација у односу на раније примењиване методе и поступке у решавању конфликта и сукоба између ученика млађег школског узраста,
8. претпоставља се да су задаци објективног типа, којима је **мерена усвојеност и примена метода и техника ненасилне комуникације**, показали (дали резултате) да је у експерименталним групама напредак у примени метода и техника ненасилне комуникације био већи у односу на контролне групе,
9. претпоставља се да су **осећања наставника/учитеља и ученика** млађег школског узраста која се јављају **после конфликтних ситуација, у експерименталној групи** која примењује методе и технике ненасилне комуникације и асертивности: испуњено,

задовољно, надахнуто, пријатно, безбрижно, док се код ученика и наставника у **контролној групи**, која не примењују методе и технике ненасилне комуникације, као последице конфликтних ситуација и сукоба јављају осећања: болно, напето, узнемирено, разочарано, повређено, уплашено, огорчено, усамљено, нелагодно,

10. претпоставља се да **стрес и притисак окружења** или ситуација доприноси повећаном броју конфликта/сукоба у школи, код наставника/учитеља и ученика млађег школског узраста.

Очекивани резултати представљају значајан научни допринос?

ДА

V.6 план рада

- 1) Прикупљање и анализа литературе, важнијих ставова, схватања и резултата досадашњих истраживања која се односе на примену, ефекте, утицај и значај експерименталне методе – током 2011/2012.
- 2) Израда припрема за експериментални део истраживања, израда инструмената, Приручника са 15 припремљених радионица; иницијалног, финалног теста знања и упитника за ученике и учитеље),
- 3) Експеримент ће бити изведен у другом полугодишту током школске 2010/2011. године, као и током првог полугодишта 2011/12. године. Иницијално испитивање биће остварено у јуну (за прву групу) и децембру (за другу групу) 2011. године, а експериментални програм биће реализован за :
  - прву групу од јануара до јуна 2011. године,
  - другу групу од септембра 2011. године до фебруара 2012. године.
- 4) Анкетирање наставника, ученика експерименталне групе, ретестирање ученика ради провере трајности њихових знања – априла 2011. и априла 2012. године,
- 5) Сређивање и статистичка обрада података, анализа и интерпретација резултата – од јуна до септембра 2012.

Планирано време за завршетак докторске дисертације: октобар 2012. године.

План рада је одговарајући?

ДА

V.7 метод и узорак истраживања

Прилагођена проблему, предмету, циљу, задацима и постављеним хипотезама истраживања примењивана је метода експеримента са паралелним групама. Сама природа проблема и јасно дефинисани циљ, као и начин истраживања захтевају емпиријски и квалитативни карактер истраживања, односно примену дескриптивно - аналитичког метода и методу статистичке обраде података.

Користећи се **експерименталном методом**, са паралелним групама “истраживач намерно изазива неку појаву у тачно одређеним условима да би је што боље проучио. Потребно је да се експеримент добро испланира и припреми и да буде што ближе нормалним условима из стварности у којима се испитивани процес збива. **Метода експеримента** обухвата поступке **посматрања и разговора**. Истраживач се у експерименту може служити различитим **средствима** - **текстовима, контролним упитницима, анкетама**“ (Вилотијевић, 2005: 314, 315)

Тако се независна или тзв. експериментална варијабла уводи у експерименталну групу, за разлику од контролне групе која наставља да ради уобичајено без увођења било каквих иновација и садржаја. По завршеној реализацији програма у експерименталној групи, врши се поновно тестирање обе групе с циљем да се добијени резултати упореде, статистички истраже и донесу закључци о утицају независне варијабле (у нашем примеру 15 радионица о ненасилној комуникацији, емпатији и асертивности) која је уведена у контролну групу.

Дескриптивно - аналитичким методом се врши класификација квантитативних показатеља који се статистички обрађују и израчунавају, те се упоређују са резултатима сличних истраживања уз критичко преиспитивање. На тај начин се аналитички расветљавају и дескриптивно (описно) презентују изучаване и посматране појаве.

Статистичка метода је научна метода и подразумева обраду података, односно резултата добијених истраживањем. У оквиру технике, кориштено је *скалирање*, а то је истраживачки поступак путем којег се врши степеновање категорија постављених као групе нужних елемената којима се обухвата истраживање проблема. Скалирање је процењивање, тј. просуђивање о појавама, ставовима и сл.

У експерименталним и сличним емпиријским истраживањима варијабле се најјасније очитују и утврђују, и то као зависне и независне варијабле.

У току истраживања биће испитани ученици 6 (шест) одељења четвртог разред, ОШ школе „Соња Маринковић“ – Нови Сад.

Планирано је анкетно испитивање 180 ученика IV разреда ОШ (по 90 ученика за контролну и експерименталну групу) и 50 професора/наставника разредне наставе. Узорак истраживања је пригодан, те ће његови резултати, иако валидни, имати ограничену могућност генерализације.

Процена је да величина предвиђеног узорка задовољава критеријум одабраног емпиријског нацрта, чији циљ није обухватање великог броја испитаника, већ квалитет стечених ученичких знања и ефекти примене ненасилне комуникације праћени улогом наставника који их презентује и преноси. Наведене садржаје карактеришу узрочно-последичне релације, што их чини адекватним за реализацију применом истраживачког приступа.

Метод и узорак су одговарајући? ДА

V.8 места, лабораторије и опреме за експериментални рад

Истраживање у којем ће учествовати ученици ће бити реализовано у ОШ „Соња Маринковић“. Анкетирање наставника спроводи се у ОШ „Петрефи Шандор“, ОШ „Соња Маринковић“ и ОШ „Васа Стајић (све школе су лоциране у Новом Саду).

Узорак истраживања је пригодан, његови резултати ће бити валидни, али са ограниченом могућношћу генерализације.

Истраживање ће се обавити у другом полугодишту школске 2010-2011. године, као и у првом полугодишту 2011/12 године. Неопходан материјал потребан за извођење истраживачког рада биће на време обезбеђен и смештен у школи коју похађају ученици експерименталне групе, док ће учитељи који реализују наставу имати приступ садржајима радионица у сваком тренутку. За потребе овог истраживања неће бити неопходно коришћење никаквих лабораторија, посебних или специјализованих учионица, јер је реч о радионичарском раду који се веома успешно може остваривати у класичним учионицама.

Услови за експериментални рад су одговарајући? ДА

V.9 методе статистичке обраде података и осталих релевантних података

Подаци прикупљени током истраживања биће обрађени на тај начин што ће се израчунавати просечне вредности – аритметичка средина (AS) и стандардна девијација (SD), стандардна грешка аритметичке средине (Sx); F – тест; t – тест; анализа варијансе; факторска анализа; корелациона анализа; непараметарски тест - Пирсонов коефицијент корелације.

При обради података прикупљених анкетирањем користиће се проценти, дистрибуције

фреквенција, рангови и аритметичка средина. Ради лакшег тумачења и интерпретације добијених резултата, подаци ће бити приказани графички и табеларно.

Предложене методе су одговарајући?

ДА

VI ЗАКЉУЧАК

кандидат је подобан	ДА
ментор је подобан	ДА
тема је подобра	ДА

Образложење (до 500 карактера):

Кандидаткиња, мс Мирсада Џаферовић је досадашњим радом испунила услове дефинисане студијским планом и програмом и показала да поседује квалитете потребне за самостални истраживачки рад, што је услов за успешну израду докторске дисертације.

За израду ове докторске дисертације кандидаткиња мс Мирсада Џаферовић прикупила је и анализирана релевантну педагошку, психолошку и дидактичко-методичку литературу, а пре свега изворе који разматрају проблеме примене експерименталне методе у примени ненасилне комуникације. Такође, кандидаткиња се, и у својим досадашњим истраживањима бавила проблематиком осавремењивања и унапређивања наставе, посебно у области комуникологије. У овом истраживању фокус је на улози наставника у превенцији конфликта и насилног понашања ученика млађег школског узраста, при чему се тежиште ставља на ефекте примене методичких поступака ненасилне комуникације. Феномен комуникације, кандидаткиња анализира као сложен процес, однос, релацију, интеракцију, саопштавање, обавештавање, размену мисли, идеја, осећања, споразумавања, разумевања, јављања, преношења порука и/или информација, разговора, духовног дружења, општења, расправљања, постојања контакта, повезаности, конструктивног кретања у ситуацијама учења и поучавања. Не постојање општеприхваћене дефиниције о овом феномену, указује на комплексност проблема, као и различитост гледишта истраживача. Простор учioniце је, такође, сложен феномен кога кандидаткиња дефинише као сусрет међусобног усклађивања, организовање, успостављања односа међу ученицима, као и међу ученицима и наставницима, усмерено ка остваривању васпитно-образовних задатака у духу толеранције, разумевања, дијалога.

На нашим просторима сада се реализују прва истраживања у области комуницирања те ће у својој докторској дисертацији кандидаткиња мс Мирсада Џаферовић дати значајан допринос у појашњавању проблема, да ли се применом метода ненасилне комуникације и подстицањем конструктивистичког става ученика, повећава ефикасност улоге наставника у превенцији насилног понашања ученика млађег школског узраста. Основу истраживања сачињавају већ постигнути резултати у превентиви конфликта и насилног понашања од стране наставника, као и трагање за новим методичким решењима које кандидаткиња види у семинарима као извору едукације наставника за примену метода ненасилне комуникације, затим кроз повећан број наслова који се директно или индиректно баве темама ненасилне комуникације; кроз актуелност теме и њену затупљеност у медијима (програми са тематиком ненасилне комуникације, едукативни наслови у штампаним и електронским медијима; кроз грађанско васпитање и верску наставу као изборни предмет у школама (током целокупног школовања ученика основних и средњих школа), који свесно подстичу мирно решавање конфликта, толеранцију и уважавање различитости; кроз адекватне уџбенике и штампани материјал; путем увођења информационе

технологије у све сфере живота и рада, па и у образовање; кроз измењену улога наставника у наставном процесу. Конструктивистички оријентисан наставник, ученике подстиче на самосталан рад, самоевалуацију, учење путем истраживања и проблемску наставу, развијајући тако вештине ненасилне комуникације. У односу на раније улоге наставника, примена нових осавремењених метода наставе (нпр. учење путем откривања, проблемска настава), као и савремених стратегија, техника и облика активног учења (тимски рад, истраживачка настава, проблемски приступ, отворена настава, индивидуализација, и сл.) представљају ново истраживачко поље, конструктивних, креативнијих, отворенијих, демократских решења у школи која се мења, јер се мења и само наше друштво, али и ученици.

Комисија оцењује да структура и концепција теоријских полазишта и методолошких поставки предложене докторске дисертације, у овом тренутку прати савремене трендове теоријских поставки, интенција и филозофије савременог комуницирања. Претпоставка за успостављање компетентних и плодних релација у комуникацији фокусира потребу преиспитивања и редефинисања комуникационих премиса и начела као и преиспитивање промењених улога свих актера васпитно-образовног рада у школи. Пирамида комуникације у условима учења и поучавања данас делују у измењеној и флексибилној клими и култури толеранције, разумевања, асертације, ненасилног решавања сукоба и конфликта. Успешност, квалитет васпитно-образовног процеса много зависи од комуникације њених актера – ученика и наставника, и ово истраживање жели све ове релације, процесе, динамику, условљености да учини експлицитнијим и транспарентнијим.

Предложена тема за израду докторске дисертације: **мс Мирсаде Цаферовић „Улога наставника у превенцији конфликта и насилног понашања ученика млађег школског узраста (Ефекти примене методичких поступака ненасилне комуникације)**, представља изазован и важан подухват у тренутку када се у савременим васпитно-образовним институцијама, збивају многи помаци и промене. Кандидаткуња у потпуности испуњава услове за пријаву ове докторске дисертације.

датум: 24. 04 2012.

др Оливера Гајић, председник комисије

др Споменка Будић, члан 1

др Шефика Алибабић, члан 2

др Милица Андевски, ментор